
Kostrzyn-Stare Miasto, st. I, Kościół Najświętszej Maryi Panny, AZP 48-06/1

Informator Archeologiczny : badania 32, 265-266

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

planie otwartego od strony ogrodu biskupiego pięcioboku oraz relikty stopy fundamentowej muru obronnego północnego w jego pierwotnym, XVII-wiecznym, przebiegu (lub jego negatyw);

2. relikty tzw. *gruby* (pieca zewnętrznego) związanej ze znaną z lustracji XVIII wieku cieplarnią (*trepanz*), dobudowanej do muru obronnego od strony ogrodu w 2. pół. XVIII w. Zejście do *gruby* znajdowało się wewnątrz puntone, samo pomieszczenie pieca znajdowało się po zewnętrznej stronie fortyfikacji (częściowo wykuto je w skale podłoża), a otwór wylotowy pieca zlokalizowano pod murem; prowadził on zapewne do ceglanych kanałów grzewczych;

3. relikty XIX-wiecznych piwnic związanych z funkcjonowaniem domu Winklera.

Wewnątrz puntone odkryto reliktowe zachowany fragment warstwy kulturowej z XV i XVI związanej zapewne z funkcjonowaniem kanonii Tumlin - jednej z najstarszych posesji kanoniczych na Wzgórzu Zamkowym, wzmiankowanej w początkach XV w. Warstwę datowano jednorodnym zespołem ceramiki.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PSOZ w Kielcach.

Badania powinny być kontynuowane zarówno od strony zewnętrznej muru obronnego jak i wewnątrz ogrodu biskupiego, ze względu na możliwość rozpoznania na niezbadanym jeszcze archeologicznie terenie reliktyw cieplarni z 2 połowy XIX w. (znany ze źródeł *trepanz*).

Klonówka, st. 7, gm. Starogard Gdański, woj. gdańskie, AZP 19-44/6 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Klecko, st. 14, 20, 24, 25, 27, 3, gm. *loco*, woj. poznańskie, AZP 48-32/79, 6, 82, 83, 5,78 - patrz: wczesne średniowiecze

Konarzewo, st. 4, gm. Dopiewo, woj. poznańskie, AZP 53-26/164 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Konin-Plac Wolności, gm. *loco*, woj. konińskie, AZP 57-40 - patrz: późne średniowiecze

Koprzywnica, st. 111, gm. *loco*, woj. świętokrzyskie, AZP 91-72/318 - patrz: wczesne średniowiecze

Kornaciska, st. 2, gm. Długosiodło, woj. ostrołęckie, AZP 45-71/7 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Korzkiew- Zamek, gm. Zielonki, woj. krakowskie, AZP 100-56/1 - patrz: późne średniowiecze

KOSTRZYN - Stare Miasto, st. 1, Kościół Najświętszej Maryi Panny, AZP 48-06/1

- kościół farny z XV-XIX wieku

Badaniami kierował mgr Eugeniusz Wilgocki przy udziale mgr. mgr. Romana Kamińskiego, Sławomira Słowińskiego (autora sprawozdania), mgr. inż. arch. Henryka Kustosza. Badania finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań.

Rozpoczęte w początkach lat 90-tych XX wieku odgruzowanie Starego Miasta w Kostrzynie doprowadziło do odsłonięcia m.in. ruin kościoła pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny. W latach

1996-1997 relikty kościoła zostały zinwentaryzowane geodezyjnie oraz przeprowadzono wstępne badania architektoniczne i wykonana została ekspertyza archeologiczna a następnie interwencyjne badania krypty podołtarzowej. W roku 1998 doszło do przypadkowego odkrycia krypty centralnej we wnętrzu kościoła. Wszystko to zadecydowało o podjęciu decyzji o rozpoczęciu stacjonarnych badań wykopaliskowych zrealizowanych w okresie od 21 września do 15 listopada 1998 roku.

W trakcie badań realizowanych w 10 wykopach o powierzchni około 80 m² zarejestrowano informacje zarówno archeologiczne jak i architektoniczne. W wykopach 1 i 2 odsłonięto wcześniej uchwycone relikty krypt (nr 1 podołtarzowa, nr 2 centralna) oraz groby ziemne (w wykopie nr 2). W wykopach 6-10 usytuowanych we wnętrzu kościoła przebadano jego elementy konstrukcyjne, takie jak: sposób konstrukcji i głębokość posadowienia ścian, wymiary i rozmieszczenie filarów umożliwiając tym samym chronologiczne rozwarstwienie reliktyw architektonicznych (fazy: gotycka, barokowa i nowożytna). W wykopach 3-55 usytuowanych na zewnątrz bryły kościoła odsłonięto relikty dalszych krypt (nr 4 i 5), szczegóły konstrukcyjne murów kapitałnych (przypora w wykopie nr 3) oraz ślady aneksu-kaplicy? (wykop nr 5).

W trakcie badań pozyskano dużą ilość materiału osteologicznego, w tym całe szkielety z pochówków w wykopie nr 2 oraz luźny, przemieszany materiał zalegający we wnętrzu jak i na zewnątrz kościoła. W materiale zabytkowym dominowały fragmenty okuć i uchwytów trumiennych głównie barokowych i nowożytnych. Z wykopu nr 1 pochodzą liczne fragmenty dwóch(?) kamiennych płyt z inskrypcjami. Na jednej zachowała się data 1882. Niestety pozyskane fragmenty stanowią zbyt małą część całości by pokusić się o pełne odczytanie tekstu. W inwentarzu zabytków ruchomych występują także nieliczne fragmenty ceramiki naczyniowej i kafla. Ponieważ XIX-wieczna przebudowa kościoła całkowicie zniszczyła starsze nawarstwienia (z wyjątkiem wkopanych w całość pochówków z wykopu nr 2), fragmenty naczyń wystąpiły w dużym przemieszczeniu, w większości na złożu wtórnym.

Pochodzą z okresu średniowiecza po czasy nowożytne.

Badania przeprowadzone w kościele NMP pozwoliły na wysunięcie pierwszych wniosków dotyczących chronologii obiektu, jego rozplanowania (trójnawowa beztranseptowa hala z wielobocznym zamknięciem), oraz przebadanie licznych krypt grobowych występujących zarówno we wnętrzu kościoła jak i opasujących go od zewnątrz.

Badania będą kontynuowane.

Koszalin, Stare Miasto, gm. *loco*, woj. zachodniopomorskie, AZP 15-21 - patrz: późne średniowiecze

KOZIEBRODY, st. 3, gm. Raciąż, woj. ciechanowskie, AZP 44–56/3

- dwór XVII – XVIII w.

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Zbigniewa Dłubakowskiego („Ignis” Zakład Naukowo-Edytorski s. c.). Finansowane przez EuRoPol GAZ S. A. Przebadano powierzchnię 578 m²

Stanowisko odkryto w 1998 r., leży ono około 600 m na południowy wschód od wsi. Odkryte zostało w wyniku penetracji pasa terenu odhumusowanego w związku z rozpoczęciem budowy gazociągu tranzytowego Płw. Jamał – Europa Zachodnia, w lipcu 1998 roku.

Po usunięciu pozostałości humusu odsłonięto, w centrum strefy objętej badaniami, trzy sąsiadujące ze sobą bruki kamienne. Bruki leżały w obrębie jasno zabarwionej warstwy piasku i gliny o zarysie prostokątnym, przedzielonej pasem ciemno zabarwionej warstwy piasku i gliny wymieszanych ze spalenizną.

Na obwodzie prostokąta odsłonięto kilka skupisk kamieni a także pojedyncze kamienie i głazy. Między kamieniami odsłoniętych bruków i skupisk oraz w warstwie jasnego piasku i gliny znaleziono liczne fragmenty naczyń ceramicznych i kafla.